Region Stockholm

21

Yttrande över motion 2019:18 av Henrik Åkerlund och Helen Schoultz (SD) om att införa avgiftsfri hälsoundersökning för patienter äldre än 75 år

HSN 2019-2004

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Hälsoutveckling
Helena Holmgren

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-01-14

HSN 2019-2004

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Yttrande över motion 2019:18 av Henrik Åkerlund och Helen Schoultz (SD) om att införa avgiftsfri hälsoundersökning för patienter äldre än 75 år

Ärendebeskrivning

Regionstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motion 2019:38 om att införa avgiftsfri hälsoundersökning för patienter äldre än 75 år. I motionen föreslår Henrik Åkerlund och Helen Schoultz (SD) att hälso- och sjukvårdsnämnden bör undersöka möjligheten att erbjuda avgiftsfri hälsoundersökning för personer äldre än 75 år.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2019:18 av Henrik Åkerlund och Helen Schoultz (SD) om att införa avgiftsfri hälsoundersökning för patienter äldre än 75 år

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

Tjänsteutlåtande över motion 2019:18 om att införa avgiftsfri hälsoundersökning för patienter äldre än 75 år överlämnas till regionstyrelsen som hälso- och sjukvårdsnämnden yttrande.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
Hälosamtal och hälsoundersökning används ibland synonymt medan andra anser att hälsosamtalet kan inkludera, föregås eller bygga på resultat från en hälsoundersökning. Det är viktigt att Region Stockholm använder samma språk utifrån en förutbestämd definition. Region Stockholm prövade under perioden 2010- 2013 att ge vårdgivare ersättning för hälsosamtal till 75-åringar. Deltagandet var lågt, omkring hälften av de som bjöds in till hälsosamtal önskade delta.

Hälsoamtal för olika åldersgrupper exempelvis 40-åringar, 50-åringar och 60-åringar, som kombinerar undersökning och provtagning med påföljande motiverande samtal med genomgång av levnadsvanor har visat positiva

resultat för att förebygga hjärt-kärlsjukdom. Sådan verksamhet bedrivs idag inom flera regioner i Sverige och nya regioner tillkommer årligen. Region Västerbotten och Region Jönköping har till exempel arbetat med detta ett par decennier.

Många sjukdomar debuterar tidigare i befolkningsgrupper som lever i socioekonomisk utsatthet. Insatser för att främja hälsa och stävja insjuknande i till exempel hjärt-kärlsjukdom behöver således påbörjas tidigare i vissa områden. För att Region Stockholm ska nå målet med en god och jämlik hälsa behöver det förebyggande arbetet stärkas och det kan med fördel inledas i ett tidigt skede i livet.

Befolkningsandelen äldre ökar i såväl Region Stockholm som i landet och sjukdomspanorama och behov av hälso- och sjukvård förändras. Hälso- och sjukvården behöver planeras utifrån den kunskapen och det är en viktig del i det pågående arbetet med långtidsutredningen Hälso-och sjukvård 2040.

Flera initiativ pågår för att titta på modeller för hälsosamtal nationellt och regionalt. Inom den nya nationella kunskapsorganisationen har Nationellt programområde Levnadsvanor identifierat ett behov av att nästa år följa regionernas arbeten med riktade hälsosamtal. Det arbetet kommer även beröra och följas upp av Regionalt programområde Levnadsvanor. I budget 2020 för Region Stockholm har hälso- och sjukvårdsnämnden getts i uppdrag att utreda konceptet kring riktade hälsosamtal för prevention anpassat efter Region Stockholms förutsättningar och som är baserade på forskning och evidens. Utöver ovan så antog Stockholms medicinska råd tidigare i år det reviderade vårdprogrammet för ohälsosamma levnadsvanor – prevention och behandling. Vårdprogrammet lyfter specifikt äldre i rekommendationer av vad som bör och kan uppmärksammas av vården. Det pågår även ett arbete regionalt inom Region Stockholm om ensamhet bland äldre.

Överväganden
Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) hänvisar till en Cochranerapport som visar att generella hälsoundersökningar inte reducerar sjuklighet eller dödlighet, varken totalt eller för hjärt- kärl- eller cancersjukdomar. Däremot ökade antalet diagnoser efter hälsokontrollerna. Denna utvärdering avser dock inte specifikt riktad screening för ett visst sjukdomstillstånd, som till exempel hälsosamtal för att hitta personer med risk att utveckla hjärt-kärlsjukdom (till exempel Västerbotten-modellen). När det gäller mer specifikt riktade hälsokontroller finns studier som visar på positiv effekt.

Att koordinera implementering av hälsosamtal som inkluderar hälso-undersökning för olika åldersgrupper i befolkningen är resurserkrävande och det är viktigt att dessa resurser ger minst lika mycket tillbaka i vunnen hälsa som om resurserna används på annat sätt. Det är därför angeläget att frågan om hälsosamtal som erbjuds aktivt till befolkningen eller befolkningsgrupper utreds grundligt innan regionen går vidare. De ekonomiska konsekvenserna och de potentiella vinsterna behöver vägas samman.

Hälso- och sjukvårdsnämnden avser att under 2020 utreda konceptet kring riktade hälsosamtal för prevention anpassat efter Region Stockholms förutsättningar och som är baserade på forskning och evidens. Införande av riktade hälsosamtal bör inte ske innan utredning om förutsättningar baserade på forskning och evidens är genomförd.

Ekonomiska konsekvenser
Utredningar av hälsosamtalens möjligheter för Region Stockholm sker inom ram för redan befintliga uppdrag.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Beslutet förväntas inte medföra några konsekvenser för patientsäkerheten.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Beslutet innebär inga förändrade konsekvenser för en jämställd och jämlik vård.

Miljökonsekvenser
Beslutet förväntas inte medföra några konsekvenser för miljön.

Administrativa konsekvenser
Beslutet innebär inga förändrade administrativa konskonsekvenserna för vårdgivarna.

Björn Eriksson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Anna Ingmanson
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Regionstyrelsen

Godkänd av Björn Eriksson, 2020-01-14

MOTION
2019-03-12

Ankom
Region Stockholm
2019 -03- 12
Dnr RS 2019-0431

Sverigedemokraterna

2019:18

Motion av Henrik Åkerlund och Helen Schoultz SD om att införa avgiftsfri hälsoundersökning för patienter äldre än 75 år

Inom Region Stockholm och i övriga Sverige ökar den åldrande befolkningen. I samband med en åldrande befolkning ökar även risken för att drabbas av olika sjukdomar som kan vara dödliga och potentiellt livshotande, exempelvis hjärt-och kärlsjukdomar samt olika former av cancer.

Det är viktigt att i tidigt skede upptäcka risken för eventuella sjukdomar då det bidrar till ökade chanser till ett fullt tillfrisknande och därmed uppnå en god livskvalitet. Fattigdomen bland många pensionärer har blivit alltmer omfattande. När antalet pensionärer med låg pension ökar medför detta svårigheter att kunna tillgodose sina basala behov, exempelvis kontakt med hälso- och sjukvården där avgifterna för läkarbesök kan vara höga för en pensionär med en låg inkomst.

Ur Pensionsmyndighetens rapport *Äldre med låga inkomster* framgår att andelen äldre med låga inkomster ökar i Sverige och att äldre personer över 65 år har en generellt lägre levnadsstandard jämfört med pensionärer i våra nordiska grannländer. Inom Region Stockholm erbjuds, för närvarande, vissa avgiftsfria undersökningar, exempelvis mammografi bland kvinnor mellan 40–74 år, cellprovtagning för kvinnor samt bukaortascreening för kvinnor och män i hög ålder.

Platsbristen på akutsjukhusen i regionen är samtidigt mycket hög samtidigt som bristen på tillgänglighet inom primärvården ökar. Denna problematik kommer sannolikt medföra en ökad förekomst av dödsfall bland äldre.
En god hälsa bland äldre personer är av stor betydelse och bidrar till en särskilt god livskvalitet. Därför föreslår vi att regionen undersöker möjligheten att erbjuda en allmän hälsoundersökning med en bred kombination av provtagningar samt vissa undersökningar som tidigt kan identifiera och förutse om patienten riskerar att drabbas av ett allvarligt sjukdomstillstånd. Beträffande provtagningar föreslås att patienten får genomgå en provtagning bestående av särskilda provmarkörer för att påvisa om eventuell cancer- och hjärtsjukdom föreligger eller om det finns en hög risk att drabbas av det.

Erbjuda en kostnadsfri hälsoundersökning i enlighet med detta förslag skulle stimulera och motivera patienten att uppsöka vård som denne annars skulle avstå ifrån, dels på grund av kostnaden.

Sverigedemokraterna

Mot bakgrund av detta föreslår vi:

att hälso- och sjukvårdsnämnden bör undersöka möjligheten att erbjuda avgiftsfri hälsoundersökning för personer äldre än 75 år.

Henrik Åkerlund
SD

Helen Schoultz
SD